

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Visit Värmlands yttrande av SOU2017:95, N2017-07438-FF, Ett land att besöka – En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring

Sammanfattning

Visit Värmland uppskattar delaktigheten i processen kring framtagandet av utredningen genom de regionala dialogmöten som förts. Visit Värmland välkomnar utredningen och ser dess slutsatser som viktiga bidrag för en hållbar utveckling av besöksnäringen i Sverige. Vi ser även hur utredningens slutsatser kan komma att utgöra ett stöd för den fortsatta besöksnäringens utvecklingen i Värmland och där Visit Värmland kan spela en aktiv och långsiktig roll. Besöksnäringen är en mycket viktig näring för Sverige och framför allt för Värmlands utveckling, där omsättningen och sysselsättningen placerar besöksnäringen som en mycket viktig näring i regionen. Vi hoppas nu att utredningens förslag anammas av regering och riksdag och vi är beredda att rusta vår organisation för att möta behov och uppdrag som kan komma ut, när utredningens slutsatser skall komma att realiseras, till nytta för besöksnäringen här i Värmland och därmed också till nytta för den hållbara tillväxten i Värmland.

Utredningens förslag

Ett nytt nationellt övergripande politiskt mål för hållbar turism och växande besöksnäring: att öka besöksnäringens och turismens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela landet. Denna målsättning stämmer väl överens med Visit Värmlands vision om en hållbar besöksnäring i tillväxt. Vi vill poängtera vikten av att rätt resurser allokeras för att kunna realisera utredningens förslag.

Strategi, insatsområden och delmål

Visit Värmland stödjer helt utredningens förslag att regeringen ska utveckla, anta och genomföra en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring. Framtagandet av den nationella strategin bör involvera relevanta aktörer från hela landet. Utredningen föreslår att den nationella strategin delas upp i ett antal strategiska insatsområden och att det övergripande målet för hållbar turism och växande besöksnäring bryts ner på mätbara delmål inom dessa strategiska områden. De strategiska insatsområden som utredningen föreslår är; Digitalisering, Kompetensförsörjning, Utveckling innovation och forskning, Tillgänglighet, Naturturism, Kulturturism, Måltidsturism, Evenemang och stora möten samt Företagens villkor. Av dessa insatsområden har Visit Värmland

som målsättning att driva följande områden under perioden 2018 – 2020: Digitalisering, Kompetensförsörjning, Tillgänglighet, Naturturism, Kulturturism, Måltidsturism, Evenemang och stora möten och till viss del även Företagens villkor samt Utveckling innovation och forskning genom samarbete med innovationsstödsystemet i Värmland.

Nationellt besöksnäringforum

Utredningen föreslår vidare att regeringen inrättar ett Nationellt besöksnäringforum som får uppdraget att ta fram den nationella strategin för hållbar turism och växande besöksnäring samt därefter koordinera genomförandet av strategin. Förslagsvis inrättas Nationellt besöksnäringforum för att verka under en tidsperiod på 5–8 år, under tiden som strategin utvecklas och implementeras. Visit Värmland stödjer utredningens förslag om att inrätta ett Nationellt besöksnäringforum. Det Nationella Besöksnäringforumet bör enligt vår mening struktureras med långsiktighet, kontinuitet och hållbarhet i fokus. Direkt avgörande för besöksnäringens framtida framgång blir att ta tillvara på hela landets kapacitet inom innovation, kunskapsbyggnad, kunskapsdelning och lärande.

Ny nationell funktion för utveckling och innovation

Visit Värmland delar utredningens slutsats att det finns ett behov av en ny funktion för utveckling, innovation och samverkan. Behovet av nationellt samarbete och samordning, en nationell funktion, skall inte tolkas som en nationell organisation. Gällande de tre olika förslag som presenterats i utredningen anser vi att det är centralt att inte skapa nya nationella lednings- och styrningsfunktioner utan att snarare flytta de befintliga strukturerna närmare besöksnäringen för att främja innovationskapaciteten. Det kommer krävas ett ökat behov av samordning och samsyn, ihop med gemensamma verktyg och plattformar. I den befintliga regionala strukturen som finns i Sverige idag återfinns kopplingen till den kommunala nivån och besöksnäringföretagen samtidigt som det finns en koppling till de nationella aktörerna, myndigheterna och departementen. Visit Värmland står bakom det förslag som Regionala Nätverket för Turism presenterat, nämligen:

- ett antal nodorganisationer där det offentliga, besöksnäringen och akademien möts
- en formalisering av det Regionala Nätverket för Turism
- ge Tillväxtverket ett uppdrag att skapa en nationell plattform för kunskapsspridning och lärande

Visit Värmland ser fram emot att bidra inom lämplig nod med den kunskap och expertis som organisationen och Värmlands samlade besöksnäring besitter.

Innovation och ett kontinuerligt utvecklingsarbete är helt nödvändigt för att bemöta turismens och besöksnäringens potential, tillväxt och utmaningar – inte minst är detta väsentligt i ett hållbarhetsperspektiv. I den globala konkurrensen behöver företag och destinationer erbjuda upplevelser i form av produkter och tjänster som håller mycket hög kvalitet. Detta ställer krav på att besöksnäringens aktörssystem, såväl privata som offentliga aktörer, har en hög innovationsförmåga som säkerställer utveckling av företag, produkter, tjänster och processer. Även den ideella sektorn har en roll att fylla. En viktig förutsättning för detta är att besöksnäringens branscher och behov koordineras med innovationsstödsystemet. Utredningen bedömer att det i dag saknas forum med nationellt samlat ansvar för långsiktig kunskapsutveckling och innovation inom flera av de strategiska insatsområdena utredningen föreslår, och då främst för Digitalisering, Naturturism, Kulturturism, Måltidsturism och Evenemang och stora möten. Då både företagen och samhället har ett intresse av att utveckla besöksnäringen och de platser – destinationer – där turismen sker bedömer utredningen

att det finns ett starkt värde i ett organiserat samarbete mellan staten, regioner, kommuner och näringslivet för att skapa en mer konkurrenskraftig och innovativ besöksnäring. Utredningen föreslår bildande av en ny nationell funktion med rollen att verka för långsiktig uppbyggnad av innovationsförmåga och kunskapsutveckling inom en rad strategiska insatsområden samt koordinera besöksnäringens branscher och deras behov med innovationsstödsystemets aktörer.

Visit Värmland samarbetar bland annat med Karlstads Universitet och den forskning som bedrivs inom området där. Visit Värmland verkar för att främja gränssnittet mellan besöksnäringens branscher, akademi och offentlig sektor i frågor rörande innovation och forskning. Innovationer koordineras genom det regionala och nationella innovationsstödsystemet. Baserat på den nationella strategin för hållbar turism och växande besöksnäring skall Visit Värmland prioritera bland strategiska insatser för innovation och utveckla former för innovationsarbete i besöksnäringen. Vidare skall Visit Värmland, när det är relevant, samordna nationella innovations- och utvecklingsprojekt och ansökningar av medel för utveckling och innovation inom de strategiska insatsområdena. Visit Värmland ansvarar också för att genomföra kartläggningar och analyser som stöd för utveckling av de strategiska insatsområdena digitalisering, naturturism, kulturturism, måltidsturism och stora evenemang och möten. Slutligen ansvarar Visit Värmland för att utveckla kunskapsbaserade verktyg och modeller inom besöksnäringens strategiska insatsområden digitalisering, naturturism, kulturturism, måltidsturism och stora evenemang och möten samt att sprida dessa fakta och verktyg till besöksnäringens företag och organisationer, kunskaps- och innovationsstödsystemet och andra offentliga aktörer, nationellt och regionalt. Utredningen bedömer att valet av huvudmannaskap för denna funktion kommer att påverka långsiktighet, olika aktörers engagemang, besöksnäringens branschers koppling till det svenska innovationsstödsystemet liksom hur framtida insatser bidrar till kunskapsutveckling på forskarnivå. Det sistnämnda är av vikt för spridning av kunskap till utbildningssystemet och därmed på sikt för besöksnäringens kompetensförsörjning.

En stärkt myndighetssamordning

Visit Värmland delar utredningens syn att besöksnäringens myndighetsgrupp har en viktig funktion. Dock bör ytterligare fokus läggas på att analysera vilka svenska politikerområden som berörs av besöksnäringen och involvera dessa i myndighetsgruppen. Vidare bör densamma ges ett tydligare uppdrag och berörda myndigheter bör få ett uppdrag att samarbeta kring besöksnäringens frågor utifrån sina ordinarie verksamheter.

Utredningen föreslår att regeringen ger den befintliga myndighetssamordningen, som sker inom ramen för besöksnäringens myndighetsgrupp och under sammankallande av Tillväxtverket, ett stärkt mandat. Utredningen har i sitt arbete utgått från att en politik för hållbar turism och växande besöksnäring ingår som en naturlig del i det gemensamma och smarta samhällsbygget. Hållbar utveckling av besöksnäring och turism kan inte isoleras från andra utvecklingsområden kopplat till stads- och landsbygdsutveckling. Detta gäller såväl lokalt, regionalt som nationellt. En smart, hållbar, inkluderande miljö skapar attraktionskraft för många ändamål; företagande, innovationer, arbete, boende och besök. Utöver huvuduppdraget att föreslå en samlad politik har det ingått i utredningens uppdrag att kartlägga besöksnäringens behov, utmaningar och hinder för en hållbar utveckling inom följande områden och därefter föreslå konkreta insatser och möjliga förenklingar och som kan mobilisera andra aktörers insatser. Visit Värmland arbetar idag inom samtliga av dessa områden.

– digitalisering inklusive digital tillgänglighet

- forskning och innovation
- kompetensförsörjning, kompetensutveckling
- trafikutbud i befintlig infrastruktur rörande besöksnäringen
- nyttjande av exempelvis stads-, natur- och kulturmiljöer
- sysselsättning
- företag inom naturturism samt kulturturism
- data och statistik

Visit Värmlands kapitelvisa synpunkter

Kap 4: Hållbart Samhällsbygge

Visit Värmland ser det som positivt att det sätts stort fokus på en hållbar utveckling för besöksnäringen och på hållbarhet i stort i utredningen. Vi vill poängtera vikten av att involvera de regionala och lokala nivåerna i genomförandet. Vi ser gärna ytterligare utredning av vem som är mest lämpad att genomföra de olika förslagen.

Förslaget om att ge Tillväxtverket ansvar för samordning och kunskapspridning inom kunskapsområdet Hållbar utveckling bör kompletteras med ett uppdrag att äga och samordna det av Tillväxtverket och regionerna utvecklade systemet för kvalitet och hållbarhetsssäkring – Swedish Welcome. Swedish Welcome utvecklas väl och används idag av cirka hälften av landets regioner, inklusive Visit Värmland. Med Tillväxtverket som nationell huvudman, skulle detta kunna bli det gemensamma system som efterfrågas av branschen.

Kap 5: Digitaliserad besöksnäring

Visit Värmland ser en möjlighet att koppla ihop acceleratorer, inkubatorer, innovation- och science parks med besöksnäringen i större utsträckning än vad som sker idag.

Visit Värmland anser att det finns ett behov på nationell nivå för sampaketeringslösningar kring, resa, boende, upplevelser och stödjande produkter/tjänster för att möta kundernas behov. Vi ser gärna en förstudie som kartlägger behovet av att anpassa besöksnäringen till en plattformsbaserad tjänstelogik. I detta arbete bör regioner och destinationer involveras för att stödja och underlätta dialogen och informationsutbytet med besöksnäringens aktörer. Ett större fokus på digitaliserad affärsutveckling i besöksnäringen skulle kunna ge bättre förutsättningar för tillväxt.

Kap 6: Kompetensförsörjning

Visit Värmland anser att större vikt bör läggas på kompetensförsörjning relativt kompetensutveckling så som utredningen är skriven i dagsläget. Genom bättre tillgång till rätt statistik och rätt mätmetoder kan besöksnäringens effekter tydligare påvisas vilket leder till ökad status och attraktionskraft för branschen. YH-systemet är en viktig kugge i utbildningssystemet för att säkerställa kompetenstillförsel för besöksnäringen.

Kap 7: Utveckling, innovation och forskning

Visit Värmland anser att det är viktigt att nyttja befintliga regionala innovationsstrukturer och innovationsinsatser snarare än att skapa parallella insatser för besöksnäringens utveckling och innovation.

Besöksnäringens komplexa natur och tvärdisciplinära karaktär ställer höga krav på kontinuerlig påfyllnad av forskning och innovation.

Kap 8: Omvärld, statistik och analys

Visit Värmland anser att ytterligare vikt bör läggas på att ta fram enhetlig statistik för att kunna mäta besöksnäringens effekter både på regional och nationell nivå och för att kunna göra internationella jämförelser. Om vi vill att besöksnäringen skall få genomslag på bred front som vår nya basnäring behövs konformitet i mätmetoder av dess effekter. Vi anser att Tillväxtverkets uppdrag måste kompletteras då det idag inte omfattar ett ansvar att ta fram statistik och analys på regional och lokal nivå. En långsiktig finansiering och planering av undersökningar bör säkerställas. Även andra områden än gästnätter, sysselsättning och omsättning bör återkommande mätas och best practice kan hämtas från övriga branscher och från internationella mätningar av besöksnäringens effekter. Nya metoder för insamlande av data måste utarbetas då nuvarande inte är tillförlitliga. Utredningen tar fram bra förslag men en större kraftsamling krävs i dessa frågor.

Kap 9: Trafikutbud och transporter

Sammanfattningsvis tar utredningen fram bra förslag men Visit Värmland anser att ytterligare hänsyn kan tas till majoriteten av besökarnas huvudsakliga transportsätt till och genom Sverige, nämligen egen bil. Vi hade också gärna sett homogenisering av de regionala trafiklösningarna vad gäller exempelvis besökarens möjlighet att betala digitalt eller ta med cykel ombord på buss/tåg etc.

Kap 10: Naturturism

Visit Värmland vill poängtera vikten av att den nationella strategin bör gå hand i hand med den delstrategi för naturturism som tas fram för besöksnäringen. I det fortsatta arbetet bör de aktörer som idag arbetar med naturturism, vilket utgör en mycket stor och viktig del av Sveriges besöksnäring, involveras. Hänsyn bör tas till att denna näringsgren är heterogen och omfattar alltifrån skidanläggningar, hotell- och konferensanläggningar till nischade upplevelseföretag som erbjuder tjänster inom exempelvis vandring, guidning, ridning, fiske, jakt, paddling, cykling och hundspann m.m. Vi välkomnar en översyn hur skyddad natur på olika sätt kan göras tillgänglig för kommersiell verksamhet, självfallet på ett varsamt och hållbart sätt, eftersom tillgång till lämpliga områden och marker är grunden för naturturismföretagarens verksamhet. Grundstenen för en långsiktig och hållbar tillväxt inom naturturismen ligger i därför i ett bra samarbete med tydliga ramar och förutsättningar som regleras i avtals- och samverkansmodeller mellan naturturistföretagaren och markägaren.

Kap 11: Kulturturism

Visit Värmland förespråkar utvecklingsbidrag och riktade insatser för regional kulturverksamhet som underlättar för och uppmuntrar inresande besökare att ta del av destinationers och regioners

kulturutbud. Vi stödjer även det förslag som Regionala Nätverket för Turisms lagt fram om att ge Tillväxtverket uppdrag och resurser för att genomföra en satsning på Hållbar Destinationsutveckling inom kultur, musik, film, scenkonst, arkitektur, form och design. I detta arbete förespråkar vi nära samarbete med regionala och lokala turistorganisationer, kulturaktörer samt universitet och högskolor i val av pilotområden.

Kap 12: Måltidsturism

I arbetet med måltidsturism ser Visit Värmland det som viktigt att skapa kopplingar mellan den nationella livsmedelsstrategin och de regionala livsmedelsstrategierna eftersom regional identitet är avgörande för att lyckas med satsningen. Vidare ser vi det som önskvärt att det finns en tydligare koppling mellan småskalig livsmedelsproduktion, gårdsbutikernas roll och måltidsturism sett ur besökarens ögon. Särskilda insatser skulle med fördel kunna göras för att förstärka regionernas arbete kring exempelvis lokalt ursprung och varumärkesskydd. Slutligen bör en förenkling av regelverket ske för aktörerna inom måltidsturism med hänsyn till de insatser som föreslås i kapitel 14 av utredningen.

Kap 13: Evenemang och möten

Visit Värmland stöttar utredningens förslag att prioritera möten och evenemang. Särskilt internationella evenemang, snarare än nationella, har stor potential att kasta viktigt strålkastarljus på Sverige som värdland. Internationella vetenskapliga och medicinska kongresser kan bidra med viktig kunskapstillförelse till Sverige och skapa positiva associationer för Sverige som värdland. Därför bör ytterligare fokus ligga på just internationella möten och evenemangs betydelse för att uppnå målsättningarna i regeringens exportstrategi och öka Sveriges synlighet internationellt. Genom att dessutom tydligare peka ut stora möten som ett strategiskt insatsområde snarare än ett bihang till evenemang, skulle Sverige skapa både synlighet och kompetenstillförelse. Vi ser gärna en förstudie med syfte att ta fram en nationell strategi och nationella mål för stora internationella möten då detta inte ryms inom Visit Swedens uppdrag idag. Vidare ser vi gärna att statliga garantier införs för att attrahera utvalda stora, internationella evenemang och möten. Idag står ofta den enskilda arrangörerna tillsammans med regioner, kommuner och/eller destinationer för den ekonomiska risken när den största mottagaren av intäkter är staten (bland annat genom moms).

Kap 14: Regler, tillstånd och tillsyn

Besöksnäringen är en näringsgren som i större utsträckning än många andra branscher tyngs av ett omfattande och svåröverskådligt regelverk samt tillstånds- och tillsynsprocesser. För att underlätta för företagen anser Visit Värmland att det krävs förenklingsprocesser och bättre samordning mellan olika tillstånds- och tillsynsinsatser samt ett gediget digitaliseringsarbete.

Styrelsen för Visit Värmland har fattat beslut om detta remissyttrande 2018-03-20. Vd, Jonas Jacobsson, har varit föredragande.